

sas de la evident decrepitud de los ejemplares en cuestión es algo difícil de conocer; pero sin duda ninguna el aislamiento forzoso de la colonia, la poca vegetación y la gran exposición a los rayos solares, por ser en mayor número los días serenos que los cubiertos, han debido contribuir a la decadencia de este molusco y en tiempo no muy lejano no quedará en los tejados de Santa María más que algunas conchas calcinadas, y si en algún otro edificio antiguo de Barcelona no existe otra colonia próspera, lo que no es probable y si nuevas investigaciones no demuestran la existencia de esta especie en alguna otra localidad, se podrá considerar a *H. Companyoi* Aler, como desaparecida de Cataluña o por lo menos de las provincias de Barcelona y Gerona.

J. B. DE AGUILAR-AMAT.

ACLARACIÓ

Per mediació de nostre digníssim senyor President he rebut una carta del distingit conquisse francès Mr. le Commandant Caziot per la que fa algunes observacions referents a treballs sobre moluscs que he publicat en nostre BUTLLETÍ en aquests darrers temps. May hauria pogut imaginar que'ls modestos treballs malacològics de aquest humil obrer de la ciència naturalista, poguessin mereixer la atenció de distingida personalitat estrangera com es la del Conservador del Museu de Niça, y de que fossin motiu per a rebre d'ell ensenyances molt útils sempre, y molt més en els temps actuals en que se està molt lluny de haver-se dit la darrera paraula en assumptes de malacologia terrestre.

En el comens de dita carta me atribueix equivocadament un treball de nostre amic En Lloréns Tomás sobre els *HELIX NEMORALIS* i *VINDOBONENSIS* amb el que mostra sa conformitat. Lo restant se refereix a una nota meva publicada en el BUTLLETÍ de Octubre del passat 1913 amb el títol «Moluscs terrestres y fluviàtils de Guardiola (Alt Bergadá)». De l'escrit del Sr. Caziot se'n desprenen les següents observacions:

1.ª Que no pot continuar-se l'us del nom *VALLONIA*, Risso. 1826,

perque hi ha prioritat en el nom LUCENA, Hartman. 1821, nom que degué ésser abandonat, ja que existia un altre gènere LUCENA, Oken, 1815. Aixís doncs el nom ZURAMA, Leach 1821, deu reemplaçar el nom VALLONIA creat per Risso cinc anys més tard.

2.ª Que'l gènere HELICODONTA no pot ésser adoptat, ja que referint-se a son autor Ferussac, s'ha comprovat que inclogué baix aquesta denominació una amalgama de formes absolutament heteroclitites.

3.ª Que desconeix el gènere FAMINIA y prega se li indiqui son autor.

La manca de bones obres de consulta, en una branca de la Història Natural en que si hi contenen per milers les que se han publicat i que malgrat això no es troven en nostres biblioteques públiques, ni son adquiribles avui a cap preu, no'm permetran contestar a mon il·lustrat colega lo documentadament que jo desitjaria. No obstant ho faré lo millor que sabré i amb tota sinceritat a ses dites tres observacions.

Per lo que's refereix a la 1.ª dec manifestar que en lloc de dar el nom *Helix* per a tots los helicits, com fan alguns, he preferit usar el nom de antics sub-gèneres, adoptats avui per la majoria dels malacòlecs, per a agrupar especies que mostren certa relativa afinitat. Fa alguns anys que s'englobaven en dit gènere milers d'especies d'una variació de formes, textura i colors en la conxa, en tal grau, que's feia indispensable una nova i cuidada revisió i divisió en gèneres derivats del primitiu HELIX. Per aquesta causa fou saludada amb goig per part de tots els naturalistes la aparició del monumental «Manual of Conchology» dels nortamericans Pilsbry and Trion, obra la més gran de les escrites fins avui sobre moluscs; la que amb sa perfecta classificació de les especies terrestres, llensà un raig de llum en aquest embroll del gènere HELIX. Aixís doncs els mols menuts helicits de groixuda i sortida boca reberen, en dit manual, la denominació VALLO-NIA (Ferussac 1826). Aquesta observació i lo haver-la vist usada molt recentment per malacòlecs de fama com Woodward y Sowerby, feu que la adoptés en ma classificació. Ara bé, que mon il·lustrat colega proposi a altres eminents conquiòlecs la qüestió de la prioritat del nom ZURAMA, Leach, i si ells creuen que hi ha motiu per a acceptar-la, no serem els naturalistes catalans dels darrers en adoptar-la. Del citat autor W. E. Leach s'en coneixen sols dues obres de zoologia, la una publicada a Londres en tres volums del 1814 al 1817 amb el nom «Mélanges zoologiques» i l'altre amb el títol «Molluscorum Britanniae Synopsis». No crec estigui descrita l'especie ZURAMA en la primera

obra, ja que'ls gèneres terrestres que descriu en la secció de Molluscs pertanyen als actuals ACHATINELLA, ANOSTOMA, STROPHOCHEILUS, AURIS, etc. Malgrat que l'obra de molluscs anglesos «Molluscorum Britanniae Synopsis» d'en Leach fou escrita en 1821, restà manuscrita fins a 1852 en que Gray la publicà. Lo Dr. G. Hidalgo diu sobre aquesta obra: Les especies estàn ben descrites, hi han sinònimes, cites de localitat i algunes làmines ben fetes. *Molts de sos noms genèrics no han estat admesos pels naturalistes* (1). Ignoro la causa, mes no dupto que deu ser-hi per a no admetre aquests gèneres, ja que del 1852 ensà molts e il·lustres malacòlegs s'hauràn fixat en la prioritat de sos noms de gèneres i no obstant no'ls han usat.

I anem ara a sa 2.ª observació. Pel mateix motiu que havem apuntat més amunt al parlar del gènere VALLONIA, usèm també el gènere HELICODONTA. Efectivament al crear Ferussac aquest gènere va incloure-hi una munió de formes un poc diferents, algunes d'elles fins desdeien de la significació de dit nom (Helix amb boca dentada). Avui ja no es aixís: les especies admeses actualment en dit gènere HELICODONTA tenen bastants caràcters de similitat i van dividides en les següents seccions: 1.ª *Helicodonta* $\frac{1}{1}$, 2.ª *Drepanostoma*, 3.ª *Aspasita*, 4.ª *Trissexodon* i 5.ª *Caracollina*, que permeten la més excelent i exacta classificació.

Per lo que's refereix a sa 3.ª observació, dec donar a mon ilustrat colega tota la rahó, malgrat no ser del tot meva la culpa de apareixer en mon treball lo nom FAMINIA. En nostre BUTLETÍ han aparegut amb lamentable freqüència errors d'estampa, que han valgut, més de una vegada, gens favorables crítiques a treballs d'alguns de nostres companys, als que se atribuhien mots que mai escrigueren. Afortunadament en els números posteriorment publicats se hi nota molta major cura, que fa pensar en un temps gens llunyà en que nostra revista sortirà amb la perfecta composició tipogràfica tant indispensable avui en una revista científica. Aixís res te d'extrany que'l Sr. Caziot desconegui el gènere FAMINIA, que tampoc jo conec. El gènere que jo vaig escriure en el manuscrit-original de mon treball es el JAMINIA creat per Risso en 1826, i que no crec sia desconegut de mon estudiós conmalacòleg, al que confessaré prefereixo lo nom PUPA, Draparnaud 1805, per esser més conegut i tenir dret de prioritat, i l'uso ja en mon darrer treball «Catalec dels molluscs vivents en el

(1) J. G. Hidalgo.—Obras malacológicas.—Estudios preliminares sobre los molluscos terrestres y marítimos de España, Portugal y Baleares.—Parte II.—Página 1242.

terme de Sant Felíu de Llobregat» (1). Si hagués volgut repassa equivocacions en ma dita llista, hauria observat també lo nom VITRINA, en lloc de VITRINA, Draparnaud, 1801. Jo procuraré que en successives notes no's repeteixin petites equivocacions que esdevenen greus al tractar-se de noms genèrics o específics.

Jo remercio desde aquest lloc a Mr. le Commandant Caziot ses atentes observacions i me felicito que aquesta ocasió me hagi procurat relació amb tan il·lustrat naturalista, tan útil avui per a tots els que'ns dediquem a una determinada branca de l'activitat humana.

JOAN ROSALS.

Barcelona, 22 Abril, 1914.

BIBLIOGRAFIA

Algunes observacions sobre un treball del Dr. Pardillo; publicat en els "Arxius" del "Institut d'Estudis Catalans"

En el nombre II del present any dels «Arxius del Institut de Ciències», que's una de les seccions de l'«Institut d'Estudis Catalans», se publicà un treball del Dr. D. F. Pardillo, Catedràtic de la Facultat de Ciències d'aquesta Universitat, del quin creiem convenient fer-ne un petit estudi crític, pels motius que dirèm.

El treball és una traducció-resum del publicat l'any 1908 pel doctor W. Maier amb el títol de «Die kontaktzone des monte Tibidabo bei Barcelona»: realment no pot dir-se que sia *quasi desconegut a Catalunya*, aital estudi, com diu el Dr. Pardillo, puix havent-ne tingut coneixement per comunicació verbal del Dr. Calderón l'any 1909, en un treball que vareig publicar l'any següent 1910 sobre minerals de Catalunya en el Butlletí de nostre «Institució Catalana d'Història Natural», el cità varies vegades: emprò la veritat és que s'ha prestat un bon servei als aimants de la mineralogia y petrografia de nostra terra, amb la publicació d'aquesta traducció-resum, puix aixís se pot tenir un coneixement més complet de dit treball pels que no puguin obtenir l'original, o tenint-lo no'ls hi fos fàcil traduir-lo: i per axò és

(1) BUTLLETÍ I. C. d'H. N. Mars 1914.